

“GÜNEY KORE’Lİ BESTECİ ISANG YUN’UN ZORLU GEÇEN YAŞAMI VE TANINMIŞ ESERLERİ”

“THE TROUBLOUS LIFE AND THE WELL-KNOWN COMPOSITIONS OF SOUTH KOREAN COMPOSER ISANG YUNG”

Dr. Tuba ÖZKAN*

ÖZET

Bu inceleme yazısında 1917-1995 yıllarında yaşamış olan Güney Koreli besteci Isang Yun’un hayatı, eserlerinin o dönem içinde bulunduğu belirsiz politik ortamlardan nasıl etkilendiği, Avrupadaki öğrencilik ve sonrasında devam eden profesyonel müzik hayatında, kişisel tarzını nasıl oluşturduğu incelenmiştir.

Dünya çapında tanınmış bir besteci olan Isang Yun’un kendi isteğiyle yok ettiği eserleri dışında, hemen hemen bütün eserleri seslendirilmiş ve önemli şirketler tarafından kaydı gerçekleştirilmiştir. Ancak ülkemizde ne yazık ki henüz pek tanınmamaktadır.

İncelememin çıkış noktası bestecinin seslendirmekten onur duyduğum “CONTEMPLATION” adlı eseridir. Yun’un iki viyola için 1988’de bestelediği “CONTEMPLATION” adlı eserinin Türkiye’deki ilk seslendirilişi, MEÜ Prof. Dr. Uğur Oral Kültür Merkezi’nde 2 Aralık 2011’de viyola sanatçıları Dr. Tuba Özkan ve Prof. Siegfried Führlinger tarafından gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: 12 Ton Müziği, Seul Şehri Bursu, Şamanizm, Doğu Berlin Olayı, Isang Yun.

* İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası, Hesna Hatun Mah. Eski Tekel Binası, Paşalimanı Cad. No: 66 Üsküdar-İstanbul / TÜRKİYE
Fax No: (0216) 495 82 00 e-posta: tubaozkan34@hotmail.com

ABSTRACT

This feature shall look over the life of Korean composer Isang Yun lived in 1917-1995, how his compositions were affected due to political disturbances at that time and how he had formed his individual style in his school days in Europe and in the days of his professional music carrier.

Substantially all of the compositions of worldwide composer Isang Yun except that he removed some of them of his own accord had been performed and recorded by well-known music companies. Unfortunately he is little known in Turkey.

Starting Point of this investigation is a composition of him, "CONTEMPLATION" I performed proudly. The first audience of CONTEMPLATION in Turkey, composed for two violas in 1988, has been performed by two violists, Dr. Tuba Özkan and Prof. Siegfried Führlinger at MEÜ Prof. Dr. Uğur Oral Culture Center in 2nd of December, 2011.

Keywords: 12 Tone Music, Seoul City Scholarship, Shamanism, East Berlin Event, Isang Yun.

GİRİŞ

Yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren Asya müziği, Batı müziğinin gelişiminde giderek artan bir öneme sahiptir. Birkaç seçkin Asyalı besteci arasından, bu hareketin merkezinde yer alan güney Koreli besteci Isang Yun, en dikkat çekici olanıdır. Yun¹, yirminci yüzyıl müzik sahnesindeki en önemli ve yaratıcı bestecilerden biridir. Kore'nin gelenekleriyle eski kültürünün ruhunu taşıyan bestelerine baktığımızda, Yun 'un ülkesinin en iyi "elçisi" olduğu inkâr edilemez.

"... Eğer Doğu Asyalı hamile bir kadın rüyasında Ejderha görmüş ise bu, doğacak çocuğu için oldukça 'özel' bir kaderin yazıldığı anlamına gelir. Annem doğumundan hemen önce, pek de mutluluk vermeyen rüyasında bir Ejderha gördüğünü bana yedi-sekiz yaşlarımdayken anlattı; Ejderha, doğduğum yer olan San Chung Gun yakınlarında yer alan, bizler için kutsal ve mistik sayılan, bulutların arasındaki Jiri Dağı'nın üzerinde, havada süzülüyormuş. Ejderha yaralı olduğu için, gökyüzüne doğru uçmaya çalışıyor ancak bir türlü başaramıyormuş. Annem bu rüyanın kendisini korkuttuğunu ve kaderimde yazıldığı gibi, zorluklar içinde ama bir o kadar da önemli bir hayatım olacağını söyledi..."

Isang Yun hayatını bir anlamda, Luise Rinser² ile yaptığı söyleşiden alıntı yaptığım, annesinin yorumladığı rüya gibi yaşamış bir bestecidir.

KORE YILLARI

Isang Yun 17 Eylül 1917'de, Kore'de, o zamanlar sahil kasabası olan Tong Yong yakınlarında (bugün Güney Kore'nin en büyük şehirlerinden biri olan Choong Mu) doğmuştur. Adı orijinal

¹ Francisco F. Feliciano, (1983). "Four Asian Contemporary Composers: The Influence of Tradition in their Works" Quezon City: New Day Publishers..

² Luise Rinser, (1977). 'Isang Yun: Der Verwundete Drache', S. Fisher, Verlag GmbH, s.23.

Çincedir. Çin yazını ve tarih konularında tanınmış bilim adamı ve şair Ki-Hyon Yun'un ilk oğludur. Yun ailesinin bu kolunun Çin'den Kore'ye 37. kuşaktan önce göç ettiği ve kültürel işlevi olan bir sorumlulukla Kore'ye yerleştikleri düşünülmektedir. Yun'un babası oğluna, Çin'in Yin

Resim 1: Çocukluk yıllarındaki şehirden bir manzara

döneminin önemli bir filozofu ve politikacısı olan “I- Yun” adını vermiştir.

Isang Yun beş yaşında (1922) Tong Yong'da ‘Sodang’ adında ve özel bir eğitim verilen okula gönderildi. Sodang'larda, yerel ‘Konfüçyüsçü’^A bilim adamları, yeni başlayan çocuklara temel bilimleri, Çin edebiyatını ve karakterlerini öğretiyorlardı. Kore'nin Japonya işgali altında olduğu dönem (1910-1945), eğitim de dahil bütün sistemler değişim süreci içindeydi. Japon kapitalizmi sonucunda, ekonomik ve manevi bağımsızlığını yitirmeye başlayan Kore'de, eski fikirlerin gücü de zayıflıyordu. Böylece Yun sekiz yaşında (1925), batının modern eğitim sistemlerini benimsemiş olan bir ilkokula başladı.

Batı müziği enstrümanlarıyla³ ve müziğiyle ilk karşılaşması burada oldu. Misyonerlerin getirdiği kilise orgunun ve orkestranın çıkarttığı sesler ona heyecan veriyordu. Batı müziği armonisi yeni bir davetti. On üç yaşında yerel amatör bir kemancı ile keman derslerine başladı ama pek az ilerleme kaydedebildi. Değişik enstrümanlar için müzik yapma isteğiyle öğrenmeyi sürdürdü. Amacı çalgıcı olarak mükemmelliğe ulaşmak değildi.

Ondört yaşında Yun, yorumlanmak üzere ilk eserini besteledi. Bu parça Tong Yong'daki bir sinemada, film arasında çalınacaktı. Bestecilik tekniğini ise henüz kendi kendine öğrenmekteydi. Yeni batı müziği üzerine ilk eğitimini Kore'de 17 yaşındayken almaya başladı ve ilerletmek için Japonya'ya gitmeye karar verdi. O dönemde bir Korelinin bestecilik okuması olağan dışı bir durumdu. Osaka Konservatuvarı'nda (1933-1936) viyolonsel ve müzik teorisi okudu. Yun,

^A Konfüçyüs: Çinli filozof. M.Ö 551-M.Ö 479 yıllarında günümüzde Çin'in Shandong eyaleti olarak bilinen bölgesinde yaşamıştır. Öğretisinin ana teması insancıl düzendir.

³ Yulee Choi, (1992). *The Problem of Musical Style: Analysis of Selected Instrumental Music of the Korean-Born Composer ISANG YUN*, s. 143, New York University.

Osaka'da okurken, daha sonra Kore'ye gelecek olan Mok Nam Choi ile çalıştı. Daha sonraki aşamalarda detaylı olarak bahsi geçecek olan "Doğu Berlin Olayı"nda (*Yun'un Batı Berlin'de yaşadığı yıllarda, Güney Kore Hükümeti tarafından kaçırılıp tutuklanması*) bu ilişki önemli bir rol oynamıştır.

Japonya'dan döndükten sonra Yun (1936-1938), Seul'deki çeşitli üniversitelerde kompozisyon ve müzik teorisi öğretti. 1938'de tekrar Japonya'ya giderek üç yıl boyunca Tomojiro İkenouch ile çalıştı. İkinci Dünya Savaşı sürecinde (1941) Japonya Almanya ile birleşerek 'Mihver Devletler' güçlerini oluşturdu. Yun Kore'ye dönerek, Japonya karşıtı direnişe katıldı ve gizli faaliyetlerde bulundu. Ancak bir yandan da tam bir müziğe adanmışlık içinde beste çalışmalarına devam ediyordu. Japon işgali sırasında çok zor günler geçiren kız kardeşine gönderdiği müzikal mektup, Pyun-gi (*Mektup*) 1941'de bestelendi. Yine bu karışık ortamda bestelediği Oda Müziği, Orkestra için ve film müziği olarak bestelediği pek çok eser dolaşımdan çekilmiştir. 15 Ağustos 1945'te Japonya, Müttefik Devletlere teslim oluncaya dek, Yun birçok kez Japonlar tarafından hapse atılmıştı. Byung Joo Yoo⁴ (*Yun'un kayımbiraderi*), şöyle anlatıyor: "Isang Yun, Tong Yong ortaokulunda benden üç yıl öndeydi. Yoksul ama zekiydi. Güçlü bir adalet duygusu vardı. Japonya'ya karşı bağımsızlık hareketine katıldı ve defalarca hapse girdi".

Japonya'nın 1945'te teslim olmasının ardından, Japon birliklerini silahsızlandırmak amacıyla ABD ve Sovyet birliklerinin 38. enlemin kuzey ve güneyine girmesiyle birlikte, pek çok politik anlaşmazlıktan sonra, 38. enlem Kore ulusunu kuzey-güney olarak bölen sınır oldu.

15 Ağustos 1948'de Güney Kore Cumhuriyeti kuruldu. Yun, Kore kültürel yaşamının yeniden yapılandırılmasıyla da yakından ilgilenmiştir. Chi-HwanYoo adlı bir şair tarafından örgütlen-

Resim 2: Isang Yun

nen Tong Yong Edebiyat Derneği'ne (*Tong Yong Munhwa Hupoe*) katıldı. Şehrinin ortaöğretim okullarında müzik öğretti. 1949 baharında buradan ayrılarak, aktif olarak müzik çalışmak üzere Pusan'a taşındı. Kuzey Kore'nin güneyi işgali sırasında (1950) Yun, Soo Ja Lee ile evlendi, aynı yıl kızları 'Djong' doğdu. Kore savaşından sonra (1953) Yun, Seul'e taşınarak Seul'deki Üniversitelerde müzik teorisi ve kompozisyon derslerine girdi. 1954'te oğlu 'Ujong' doğdu. 1955'te Birinci Yaylı Dörtlüsü ve Piyanolu Üçlü (First String Quartet -PianoTrio), kendisine, o yıl ilk kez verilen ancak bugün sanat alanında en prestijli ödüller arasına girmiş olan, Seul Şehri Ödülü'nü kazandırdı.

⁴ Sung Hwan Chun, (March 1989). "Yun Isang", *YesongDong-a*, s. 459.

AVRUPA YILLARI

1956'da politik ve kültürel ortam Asya'dan Avrupa'ya yolculuğu kolaylaştırmasa da Yun, Haziran ayında Seul Şehri Bursu ile Paris'e geldi ve Paris Ulusal Konservatuvarı'nda Piere Revel ile müzik teorisi, Tony Rubin ile de kompozisyon çalıştı. 1957'de Yun, Batı Berlin'e taşındı. Bir yıl önceki Berlin ziyaretlerinde en yeni beste tekniklerini Scheonberg^B, Berg^C ve Webern^D gibi bestecilerin eserlerini inceleyerek çalışmıştı. O dönemde Darmstadt, besteciler ve yorumcular açısından ilham verici deneyleriyle önemli bir merkezdi. Her besteci yeni yönere atılımlar yaparak kendi sitilini, dilini ve özel tekniğini oluşturuyordu. Yun'un yapıtları⁵ batılı tekniklerle harmanlanmış olsa da doğu geleneğine sadık kalmıştır. "... Kendi stilimi yaratarak ustalaştım. Başlangıçta batı müziği beste tekniklerini iyice anlamak zorundaydım. O dönem Doğu Asya müziğine sırtımı dönmüş gibi görünmüş olsam da, sonrasında müziğimde Doğu geleneklerini ifade etmeye başladım. Aslında ben geleneklerimden hiç vazgeçmedim"⁶.

41 yaşındaki Yun, bir yandan Berlin Yüksek Müzik Okulu'nda (*Hochschule für Musik*) Reinhard Swartz-Schilling ile müzik teorisi, Joseph Rufer ile "On İki Ton Tekniği"^E ve Boris Blacher ile beste teknikleri çalışırken, Darmstadt'ta da uluslararası derslere katılıyordu.

Hitler rejimince tahrip edilmiş olan Avrupa'nın geleneksel müziğini kurtarmak amacıyla oluşturulan Darmstadt Çağdaş Müzik Festivali'nde, Yun'un "Music for Seven Instrument" (Yedi Çalgı için Müzik) adlı bestesi ilk seslendirilişinde bütün dikkatleri üzerine topladı. Bu başarı sayesinde Yun için 1959 yılı unutulmaz oldu. 1960 -1963 yıllarını Krefeld, Freiburg ve Köln'de geçiren Yun, Ford Vakfı'nın davetiyle 1964'te Berlin'e döndü. Bu dönemde Yun'un Bara, Loyang, Gasa, Garak ve Om Mani Padme Hum gibi eserleri on iki ton tekniğinde hapsolmuş olarak eleştirildi. 1966'da Donaueshingen'de 'Reak' icrasıyla tekrar büyük başarı kazandı. Bu bestesi, kendi benzersiz 'ana ton tekniğini' uygulayıp Kore saray müziğinin özelliklerini kullanarak, kişiliğini oluştururken edindiği geleneksel batı tekniğini aşmaktaydı. 'Reak' neredeyse hemen uluslararası bir besteci olarak ünlenmesini sağladı. Ardından Budizm^F, Taoculuk^G, Şamanizm^H ve Kore geleneksel müziği gibi Doğu Asya etkilerine dayanan bir dizi yeni yapıt daha besteledi.

Ancak 1967'de yaşamı, 'Doğu Berlin Olayı' olarak bilinen yola girdi. Yun, Osaka'daki öğrencilik yıllarında birlikte çalıştığı, ancak Kore'nin kuzey-güney olarak bölünmesinden sonra

^B Arnold Schoenberg (1874-1951), Avusturyalı besteci. On iki ton müziğinin öncülerinden biri.

^C Alban Berg (1885-1935), Avusturyalı besteci. On iki ton müziğinin öncülerinden biri.

^D Anton Webern (1883-1945), Avusturyalı besteci. On iki ton müziğinin öncülerinden biri.

^E 12 Ton Müziği: Bestecinin merkezine bütün notaların birer kez tekrarlandığı bir dizinin (ve bu dizinin tersten okunmasının yansıması, yansımanın tersten okunuşu gibi dönüşümleri) yerleştirmeye yarayan teknik; atonal müziğin özel hallerinden biri. Serializm, Dodekafonik müzik de denir.

^F Budizm: Hindistan'da ortaya çıkmış din ve öğretileri topluluğu. Farklı bakış açılarına göre din veya felsefe olarak tanımlanan Budizm'in hedefi hayattaki acı,ızdırıp ve tatminsizliğin kaynaklarını açıklamak ve bunları gidermenin yollarını göstermektir.

^G Taoculuk: Çin kökenli başlıca iki dinsel felsefeden biridir. Konfüçyüsçülükle birlikte 2000 yıldan fazla Çin'de yaşamın her alanını biçimlendirmiştir. Taoculuk daha ziyade kişisel ve metafizik konularla ilgilidir.

^H Şamanizm: Şamanizm ya da Kamçılık /Şamanlar tarafından 'deneyim' olarak ifade edilir, varlığı tüm insanlık tarihinde 'Erken Taş Devri'ne ve daha öncesine kadar kanıtlanabilen, insiasyon (kabul töreni) içeren bir vecd ve trans tekniği.

⁵ Donald Jay Grout, (1988). "A History of Western Music", New York, W. W. Norton & Co. s. 865.

⁶ Luise Rinser, (1997). "Verwundete Drache", s. 95.

Resim 3: Berlin Yüksek Sanat Okulu, öğrencilerle prova

Kuzey Koreli olan hocası Mok Nam Choi'yi ziyaret etmek amacıyla, Choi'nin oğlu ile Doğu Berlin'e gitmişti. Daha sonra 1963'te tekrar aynı amaçla Pyong Yang'a (Kuzey Kore'nin başkenti) bir yolculuk yaptı. Eski hocasıyla tekrar kurduğu ilişki yüzünden Güney Kore Hükümeti'nin gözünden düştü. 17 Haziran 1967'de, o dönemin 'Park Hükümeti' Güney Kore ajanları tarafından Batı Berlin'deki dairesinden eşiyile birlikte kaçırılarak Seul'e götürülüp tutuklandı.

13 Aralık 1967'de eşi Soo Ja Lee yedi yıla, Isang Yun ise ömür boyu hapse mahkum oldu.

13 Mart 1968'de ikinci bir mahkeme Yun'un mahkumiyetini 15 yıla, Ocak 1969'da son kararda 10 yıla indirdi. Evrensel adalet olarak adlandırılan bir karar da; Rus besteci Igor Stravinsky'nin başka 23 önemli besteciyle birlikte imzaladığı protesto mektubu sayesinde, aydınlar topluluğunun Yun'un salıverilmesini talep etmesiyle başlayan politik süreçtir. Bu talep sayesinde Batı Alman Hükümeti, kendi topraklarında yasadışı faaliyette bulunması gerekçesiyle, Güney Kore'ye yaptığı ekonomik yardımı keseceği tehdidinde bulundu. Sonunda Güney Kore, Yun ve eşini

Mart 1969'da serbest bıraktı. Yun zorlu hapisane koşullarında bile üretkenliğini sürdürmüştür. Ölümüne mahkum edildiği dönemde bile 'Riul' ve 'Images' parçalarını yazdı. 1967'de yazmaya başladığı 'Die Witwedens Schmetterlings' (Dul Kelebek) operasını hücreindeki zor koşullarda tamamladı. Bu opera

Aralık 1967'de ilk kez Bonn'da yorumlandığında, Yun hala hapisteydi. Batı Almanya'daki Hamburg Akademisi, hapiste olan Yun'u akademinin üyesi yaparak onurlandırdı. Yun 1969'da batı Almanya'ya döndükten sonra, Hanover Devlet Müzik Okulu'nda öğretmenliğe baş-

Resim 4: Isang Yun'un Kore'deki mahkumiyet fotoğrafı

ladı ve burada Suk-He Kang, Byung-Dong Paik, Jung-Kil Kim ve In-ChanChoi gibi bestecileri derslerine çağırıldı. 1970'de Berlin Akademi'si kendisini 'Kiel Kultur Preis' (Kiel Kültür Ödülü) ile onurlandırıldı. Doğu Berlin Olay'larının üzerindeki üzücü etkisiyle 29 Kasım 1971'de Güney Kore vatandaşlığını reddederek Federal Alman Cumhuriyeti vatandaşlığına geçti.

1972'de bir yıl önce yazmaya başladığı operası 'Sim Tjong'u tamamladı ve bu operanın ilk seslendirilişi aynı yıl Münih Olimpiyatları Kültür Festivali'nin açılışında yapıldı. Yun dünya çapında ün kazandı. Aynı yıl Berlin Sanat Akademileri üyesi yapıldı. 1977'de Berlin Yüksek Sanat Okulu'nda (Hochschule der Künste) kompozisyon profesörü oldu.

1981'de Yun, Kyangju şehrindeki öğrencilerin demokratik protestosunun birinci yıl dönümünü çok özel bir şekilde; "Exemplum in Memoriam Kyangju" adlı eseri besteleyerek andı.

1983'ten sonra Yun'un en verimli dönemi başladı. Her yıl, en az dört beş yeni eser besteledi. 1985'te Tübingen Üniversitesi, müzik ve sanata yaptığı olağanüstü katkılar nedeniyle kendisine 'Onur Doktorası' verdi.

1987 yılında beş oda müziği yapıtını tamamladı: "Kammersinfonie Nr.1 (Oda Senfonisi No.1) 'Tapis' Pour Cordes (Yaylılar için 'Halı'), In Balance für Harfe Solo (solo Arp için 'Dengede') 'Kontraste' Zwei Stücke für Violin Solo (Keman solo için iki parça 'Karşıtlıklar'), Duetto Concertante für Obue/English Horn, Violoncello und Streicher (Obua/Corangle, Viyolonsel ve Yaylılar için İkili Konçerto)". Bunların yanı sıra bestelediği iki önemli orkestra yapıtı da; Kantat- 'Mein Land', 'Mein Folk' ('Ülkem', 'Halkım' için Kantat) ve Senfoni V'dir. 'Mein Land', 'Mein Folk'ta Kore'deki gerçek demokrasi özlemini anlatır. Politik deneyimleri kendisini, derinden toplumsal sorunlarla ilgilenen, pozitif bir ulusalcı yapmıştır. Senfoni V, Berlin şehrinin 750. yılı için ısmarlanmıştır.

21 Mayıs 1988'de Yun, ülkeye katkı yapan önemli kişilere Batı Alman Başbakanı'nın verdiği 'Büyük Katkı Onursal Madalyası' ile onurlandırıldı. Aynı yıl İsveç Hükümeti'nin davetiyle yaz tatilini İsveç'in orta bölgesindeki Sveg'de geçirdi. Kuzey denizinden çok etkilenen Yun, Eckart Schoifer'in teşvikiyle iki viyola için "Contemplation"¹ adlı eserini besteledi. Yun, çok çalışkan ve Avrupa'nın en faal bestecilerinden biriydi. Kafasında önündeki beş yılın bestecilik anlamında programı belliydi.

Haftalık çıkan bir Kore gazetesindeki röportajda⁷ Yun, günlük rutin yaşamını şöyle anlatıyor; "... Sabah altıda kalkarım. Dokuz buçuktan bire kadar kendi bestelerimle uğraşırım. Öğle yemeğinden sonra biraz yürür ve bir saat uyurum. Saat dörtten sonra tekrar kompozisyonlarımla ilgilenirim. Ama akşam beste yapmam. Zira aceleyle bile olsa haberleri dinlemek önemlidir. Bir sanatçının en önemli görevlerinden biri de dünyada neler olup bittiğini bilmesidir..."

Isang Yun 1988'de Tokyo'ya yaptığı bir ziyaret sırasında yaptığı röportajda, yarımadayı ayıran askerlerden arındırılmış bölgede, ortak bir kuzey-güney konseri önerdi. İki taviz vermeyen ideoloji, Kore'yi iki tarafın da tanımadığı bir çizgiyle ayırmıştı. Yun'un önerisi Kuzey ve Güney Kore hükümetlerince benimsenmiş gibi görünüyordu. Seul'de "Yun Isang Müzik Festivali" duyuruları yapıldı. 27-31 Mart tarihinde yapılacak festivale FACOX^J sponsor olmuştu. Ancak

¹ Contemplation: Derin düşünceler

⁷ Bjong Lee, (7 Aug. 1988). 'I have East German Citizenship but I am a Korean', CHUGAN HANGUK

FACOX Yun'a yaptığı resmi daveti geri çekince, festival belirsiz bir tarihe ertelendi. İngilizce yayınlanan Kore gazetesi The Korean Herald, kültür sayfasında "Seul'de Yun I-Sung Etkinlikleri İptal" diye duyurdu⁸. Yun, yerel medyaya gönderdiği mektupta, "Bu, Güney Kore hükümetinin birkaç yıl önce bana yaptığı haksızlıkları düzeltmeye yanaşmadığını gösteriyor" dedi.

Tüm bu olumsuzluklardan sonra Yun Berlin'e döndü ve iki katlı çiftlik evinde yaşamını sürdürdü. Kariyerindeki sayısız çekişmeler sorulduğunda, kibar, alçak gönüllü ve cömert tavrı ile ve filozofça, kendinden emin bir şekilde, müziğinin kendi adına konuşacağını söylüyordu. Yun, "bütün dünya girdaba kapılmış, kaos ve komplikasyonlar içindeyken, gerçek sanatçının yapacağı şey sanat yapıtlarıyla insanlığın vicdanına seslenmesidir. Günümüzü gerçek yönleriyle ifade etme hakkı ve görevi, yaşamımızı şekillendiren olayların içine gömülmüş sanatçılarındır,"^K diyor.

ISANG YUN'UN KARAKTERİSTİK OLARAK DİKKAT ÇEKMiŞ BAZI ESERLERİNE AİT AÇIKLAMALAR

Yun'un eserleri iki döneme ayrılır. Birinci dönem (1956-1975): "Yalnızca sanatsal düşünce olarak" müzik. İkinci dönem (1975-1991): "Gerçek dünyada yer almak" için müzik. Bu eserler Tablo 1 ve 2'de verilmiştir.

BARA: Budist ayin dansı anlamına gelir. Budist tapınaklarının ciddi tören havasını hatırlatır. Keşişler dua ve dans ile kötü ruhları iterken, kendi ruhlarına odaklanıp, sonunda dinsel esrikliğe ağır ve zorlu hareketlerle ulaşırlar. Yun, bu ağır dans devinimini 'Bara' adlı orkestra parçasında ritmik bir yapıyla sunmuştur. Bara'da, şiddetli titremelerle denetlenen vibrato^L ve tremolo^M, üflenen seslerdeki dinamik eğilim, süslemeli flüt sesleri ve sürüp giden davul sesleri gibi tipik özelliklerden oluşan renkli ve egzotik sonoriteler geliştirmiştir. Besteci bu eseri 12 Ton Teknik Formu'nun, doğu lezzetlerini ifade etme potansiyelini göstermek için bestelemiştir.

REAK: Kore ayinlerinde ilahi benzeri bayram müziği anlamındadır. Reak, kişisel müzik tarzının oluşumunda dönüm noktası olan tipik bir eserdir. Bu yapıtta Yun yalnızca müziğe ait düşüncelerini ve tekniklerini açıklamakla kalmaz, 'Doğu' geleneği içindeki imgelemine de billurlaştırır (Kristalize dönem). Reak, avangard bir besteci olarak uluslararası arenaya gerçek anlamda ilk çıkışıdır. O'na çağdaş müzik camiasında ün ve saygınlık getirir. Bu eserde, belirgin karakteri olması gereken polifonik ses efektlerini geliştirmek için, ses birimleri ve ses kompleksleri arar gibidir. Yun genişletilmiş icra teknikleri kullanarak, geleneksel doğu müziğine benzeyen sesler üretir.

Ör: 1-Yukarı ve aşağıya doğru hareketlerle Flüt'te güçlü vibratosuz glissandolar

(Aynı tel üzerinde kaydırma hareketi).

2-Bir Kore çalgısı olan Kayagum'un sesini elde etmek için yaylı çalgılarda çeşitli pizzicato

(teli parmakla çekerek ses elde etme şekli) tonu arayışları.

3-Kore enstrümanı Piri'nin sesini Obua ile elde etmeye çalışmak.

^J FACOX: Kore Kültür Sanat Örgütü Federasyonu

^K bkz. Luise Rinser, "Der Verwundete Drache"

^L Vibrato: Titreşim

^M Tremolo: Aynı ses üstünde ölçsüz sesin hızlı bir şekilde yinelenmesi.

^N Yulee Choi "Submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy in the School of Education, Health, Nursing and Arts Professions", New York University, 1992

⁸ The Korean Herald, (5 March 1989): 'Yun I-Sang Events in Seoul Canceled', Culture 9.

Tablo 1: Birinci dönem eserlerinin Kronolojik sıralaması, Yulee Choi^N

Birinci Dönem (1956-1975)	
	1 Beş Piyano parçası.
	2 Yedi çalgı için müzik.
	3 Yaylı Dörtlü III
	4 “Bara” Orkestra parçası (E)
	5 Büyük orkestra için “Senfonik Sahne” (E)
	6 “Colloides Sonores” Yaylı orkestra için.
	7 “Loyang” (E)
	8 “Gasa” Keman ve Piyano için (E)
	9 “Garak” Flüt ve Piyano için. (E)
	10 “Fluktuationen” (Dalgalanmalar) Orkestra için
	11 “Nore” Viyolonsel ve piyano için (E)
	12 “Om mani padme hum” (E)
	13 “Reak”(E)
	14 “Shao Yağ Yin” (E)
	15 “Tuyaux Sonores” Org için.
	16 “Riul” Klarinet ve Piyano için
	17 “İmages” (E)
	18 “Ein Schmetterlingstraum” (Bir Kelebeğin Rüyası)
	19 Şaman İlahileri (E)
	20 Solo Viyolonsel için Glisandolar.
Yun’un Stilinin Oluşumu 1966-1972	21 “Dimensionen” Boyutlar
	22 “Piri” Obua Solo için. (E)
	23 “Namo”(E)
	24 “Gagokl” (E)
	25 “Vom Tao”(E)
	26 “Der Traum des Liu-Tung” LiuTung’un Rüyası
	27 Dul Kelebek Operası. (E)
	28 “Geisterliebe” Hayalet Aşk (E)
	29 “Sim Tjong” (E)
Yun’un Kristalleşmiş Stili. 1972-1975	30 Konser Figürleri.
	31 Trio Flüt - Obua - Keman için.
	32 Trio Keman - Volonsel - Slifon için.
	33 Büyük orkestra için üvertür.
	33 “Hamonia” Nefesliler-Arp ve Vurmalı Sazlar için
	34 “Etüidler” Flüt Solo için.
	35 “Memory” Üç ses ve Vurmalı sazlar için.
(E) Eastern Materials, Korean or religious title or story. (Dini başlıklar ya da Kore Stili hikayeler)	

^N Yulee Choi “Submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy in the School of Education, Health, Nursing and Arts Professions, New York University, 1992

Tablo 2: İkinci dönem eserlerinin Kronolojik sıralaması, Yulee ChoiN

İkinci Dönem (1975-1991) (Participation in “RealWorld”)	
	36 “Rondel” Obua, Klarinet - Fagot için
	37 Org için “Fragment”
	38 “An de Schwelle” Eşikte (R)
	39 Viyolonsel ve Piyano için Duo.
	40 Konser Parçası.
	41 “Kraliyet Teması” Solo Keman İçin
	42 Viyolonsel Konçertosu (R)
	43 Flüt Konçertosu (R)
	44 “Salomo” Alto Flüt için (R)
	45 İkili Konçerto (R)
	46 “Der Weise Mann” Bilge adam (R)
	47 “Muak”(E)
	48 “Oktett” Sekizli
	49 “Fanfare & Memorial”
	50 Obua Arp Viola için Sonat
	51 “Nove Novellette” Flüt ve rp için
	52 “Teiledich Nacht” (R)
	53 “Exemplum in MemoriamKwangju” (R)
	54 Klarinet Konçertosu.
	55 Keman Konçertoso No: 1 (R)
	56 “O Licht...”
	57 “Der Herristmein Hirte”
	58 İnterludium Solo Piyano için.
	59 Senfoni No:1 (R)
	60 Concertino, Akordeon ve Yaylı Dörtlü için
1983	61 Sonatin, iki Keman için
	62 Inventionen, iki Obua için
	63 Monolog, BasKlarinet için
	64 Monolog, Fagot için
	65 Keman Konçertosu No.2
	66 Senfoni No.2 (R)
1984	67 Viyolonsel ve Arp için Duo
	68 Klarinet için Beşli
	69 Gong-Hu (E)
	70 Senfoni No.3 (R)
1985	71 Li-Na im Garten (Bahçede)
	81 Gagok II (E)

1986	82 Senfoni No.4 (R)
	83 Mugung-Dong (E)
	84 Impression,Orkestra için
	85 Recontre, Klarinet-Arp-Viyolonsel için
	86 Flütler için Dörtlü
	87 Flüt ve Yaylılar için Beşli
	88 Senfoni No.5 (R)
1987	89 Oda Senfonisi No.1
	90 Tapis (Hali), Yaylılar için
	91 In Balance, solo Arp için
	92 Kontraste, İki Parça-Solo Viyola için
	93 Duette Concertante, Obua Eng. Horn, Viyolonsel ve Yaylılar için
	94 Mein Land, Mein Folk (R)
	95 Senfoni No.5 (R)
1988	96 Pezzo Fantasiioso
	97 Flüt, Viyola, Viyolonsel, Klarinet için 'Dörtlü'
	98 Intermezzo, Akordeon ve Viyolonsel için
	99 Yaylı Dörtlü,No.4
	100 Contemplation, iki Viyola için
	101 Distanzen, Nefesli ve Yaylı Beşli için
	102 "Sori", Flüt solo için (E)
	103 Oda Senfonisi No.2
	104 "Konturen", Orkestra için
	105 "Together", Viyola ve Kontrabas için
1989	106 "Rufe", Obua ve Arp için
	107 Yaylı Dörtlü No.5
	108 Obua Konçertosu
	109 Oda Konçertosu No.1
1990	110 Oda Konçertosu No.2
	111 Nefesliler için Beşli Sonat,
	112 Viyola ve Piyano için
1991	
	(E): Eastern Materials, Korean or religious title or story. (Dini başlıklar ya da Kore Stili hikayeler)
	(R): The Music as an Expression of "Real World"

LOYANG⁰: Bu eserde doğu karakterinde çeşitli sonoriteleri araştırmıştır ve 'Reak' adlı eserindeki kişisel stiline müjdecisidir. Loyang, Çinlilerin Kore'ye gönderdiği Tang-ak yani saray müziğinin merkezidir. Yun'un yeni ses arayışı bu parçada daha çok artikülasyon, dinamik ve tempo üzerine yoğunlaşmıştır. **Tablo 3: Loyang'ın üstünde kurgulandığı form.**

⁰ Loyang: aynı zamanda Doğu Orta Çin'de eski bir şehirdir.

GASA: Bu eser Keman ve Pişano için bestelenmiştir. Başlık olarak Gasa kelimesi, opera librettosu gibi seslendirilecek bir Kore şiiri anlamındadır. Adından da anlaşılacağı gibi keman, süslü ve değişik ritimler, yoğun dinamikler, ani perde değiştirmeleri ve ana tonlardaki artiküle hareketlerle bezenmiş bir karakteri canlandırır. Tek bir hareket ile tempo değişikliklerinin gerçekleştiğı Gasa, üç bölümden oluşur; 1. bölüm oldukça ağır, 2. bölüm hızlı ve parlak geçiş, 3. bölüm ağır, huzurlu ve sessiz, hatta meditativ havadadır.

Yun, eserin bazı bölümlerini ayırmak veya birleştirmek için, Pişano'yu Vurmalı Saz gibi kullanmıştır. Dramatik dinamik değişikliklere rağmen Yun dengeyi, simetrik yapıya ritim kalıbını yayarak korur. Yun'un Taocu felsefenin derinlerinde yatan simetriyi kullanarak dengeye ulaşması, eserin başından sonuna kadar mevcuttur.

Tablo4: GASA'da 12 ton ve Çeřitlemeleri (*Twelve-Tone in No 1-4*)

GARAK: Flüt ve Pişano için bestelenen Garak, kelime anlamıyla Kore melodisidir. Besteci bu parçada serbest 12 ton tekniğini kullanır ancak esere doğu uygulamaları ve etkileri egemendir; içinde parlak formüllerle gösterilen zor süslemeler ve teknik etkileri (*dil titremeleri gibi*) kullanmıştır.

FLUKTUATIONEN: Orkestra için yazılmıştır. Başlık Taoculuk'un ana fikrini simgeler: "Değişimler" veya "Akışlar". Bu devinime, akışa ve değişime vurgu, kimi batılı filozoflar da dahil, mistiklerin dünya görüşünün temel özelliğidir. Örneğin Capra⁹, The Tao of Physics'te Yunan filozofu Heraklit'in düşüncesine göre, "her şey akar" der.

⁹ Fritjof Capra, (1975). 'The Tao of Physics', Bentam New Age Books, s.175-176.

Taoculukta akış ve sürekli değişim gerçeğine “*Tao*” denir ve her şeyin dahil olduğu bir kozmik süreç olarak görülür. Yun’un yapıtı Fluktuationen’de akış hali “*pianissimo*” (*çok hafif*) ile başlar ve pppp (*dört kat daha hafif*) ile kaybolur. Güçlü ve sonsuz, ezeli ve ebedi ama yine de dinamik olarak varolan, sonu gelmez bir akışı anlatan sesin kesintisiz dalgalanmasını ifade edebilmek için bu ses birimlerini kullanmıştır.

Tablo 5: Garak’taki Melismatik figürler

OM MANI PADME HUM: “İşte lotus çiçeğinde bir boncuk!” olan Sanskritçe yakarıştır^P. Budist felsefesi ve diğer oryantal düşüncelerle ilişkiyi ortaya koyar. Metin Wolf D.Rogosky’nin yazdığı ‘Gautama Buddha’dan Karl Eugen Neumann’ın çevirdiği Sutra’ları kullanır. Yun, on dokuz değişik Vurmalı çalgı kullanmıştır bu eserde. Bu eser 27 dk. süren bir Orotoryo’dur. 1. Hareket “Lotus Çiçeği” (*yalnız orkestra*), 2. Hareket “Gotama sordu” (*soprano solo, ork.*), 3. Hareket “Susuz” (*Orkestra*), 4. Hareket “Kurtuluş” (*bariton solo, ork.*), 5. Hareket “Nirvana” (*sop.solo, koro, ork.*) şeklinde kurgulanmıştır.

RIUL: 1968 yazı başlarında “Doğu Berlin Olayı” ile ilgili süren politik dava yüzünden Yun, şiddetli kalp rahatsızlığı nedeniyle hastaneye yattığında Klarinet ve Piyano için “*Riul*”u yazmaya devam etmiştir. Riul, Korece belli bir tip “*ritim*” veya “*melodi*” anlamına gelir. Bestecinin burada amacı, melodinin karakterini, sürekli dalgalanan bir eleman olarak göstermektir. Esere Klarinet kesintisiz olarak melodik satırı, merkezi noktayı merkezi ton olarak bulabilmek için dinamik Melismatik^Q figürlerle tekrarlar. Kendi söylemiyle 1960’ların sonunda Yun, ana ton^R tekniği fikrini geliştirmek için ciddi olarak uğraş vermiştir. Riul, başlattığı ana ton tekniğinin iyi bir örneğidir.

GAGOK^S: Yun’un Gagok enstrümantasyonunda bir Vokal, bir Gitar ve on çeşit Vurma Saz çalan bir müzisyen vardır. Gagok’un enstrümantal kısımlarında Gitar, sanki “*Komungo*” (*Kore çalgısı*) çalma tarzını hatırlatmak üzere kullanılır. Eser, sürdürülen tonlar, mikro tonlar, vibratolar ve glissandolu^T figürler kullanarak, vokal melodik çizgide geleneksel Gagok’a çok benzer. Zenginleştirmeler, mikro tonlar, vibratolar ve glissandoların ölçü oranı, tüm vokal bölümünün %82’sidir¹⁰.

PIRI: Birçok yönden Obua’ya benzeyen Piri, bir geleneksel Kore üflemeli çalgısıdır. Yun bu eseri başta Obua için bestelemiştir. İlk seslendirilişini Klarinet ile Edward Bruno yapsa da, batılı olmayan efektleri üretmek için Obua’ya uyarlanmıştır. Geleneksel Kore müziğinin sonorite ve ritimsel özelliklerinin çeşitli olanaklarını araştırır. Piri adlı eserin orijinal “*Piri*” çalgısı tarzında icra tekniklerinin kullanılışından doğduğu açıktır. Riul’un tersine melodik hatlar daha az Melismatik’tir, ama cümle uzunlukları artmıştır. Bu da ana ton fikrinin gelişiminin sürmekte olduğuna dair bir göstergedir.

^P Sanskritçe: (Devanagari) Hint-Asya dil ailesinin Hint-İran koluna bağlı eski ve belgeli bir lisandır.

^Q Melismatik: Bir notanın bir ton aşağısından veya yukarısından notaya dönülerek yapılan süslemeler tekniği sistemi.

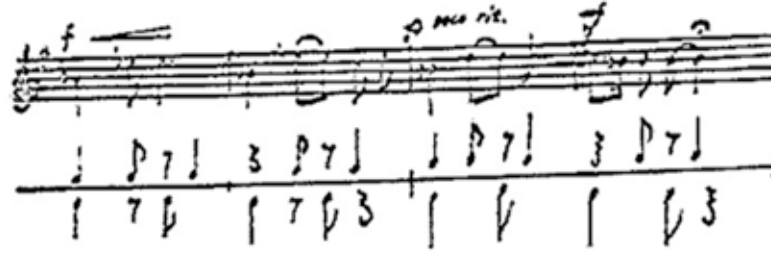
^R Ana ton: Ana sesin üzerinden parmağı kaldırmadan geniş ve ritimli vibratolarla ileri-geri hareket

^S Kore dilinde “anlamsız vokal”

¹⁰ Je Chang Kim, (1986). ‘The Study of Isang Yun’s Work’ “Gagok”: Comparison of Korea Traditional Music Gagok.

NAGUN: Ünlü Kore’li şair Mok-Wol Park’ın bir şiirine yazılmıştır. Bu şarkının lirik teması Yun’un geleneksel uygulamalardan fazla uzaklaşmayan Sol majör-Sol Minör tonlarında bestelediği ilk melodik örneklerdendir. Nagun sadece ritmik kalıbıyla değil, melodik figürasyonu ile Kore geleneksel müziğinin ‘Melismatik’ süslemeleriyle de karakterize edilmiştir.

Tablo 6a: Kore Geleneksel ritmi Chung-jungmori’nin Nagun’daki kullanımı.

Tablo 6a: Nagun’daki, müzik ve şiir

CONTEMPLATION: Yun iki viyola için bestelediği bu esere,1988 de yaz tatili için gittiği İsveç’in orta kesimlerindeki Svege yerleşkesinde başlamış ve tamamlamıştır. Ünlü viyola sanatçısı Prof. Siegfried Führlinger (*Yun’un yakın dostu*) ile yaptıkları sohbetlerde; Kuzey Denizi üzerindeki değişken ışıktan ve dalgalardan çok etkilendiğini, bu doğa harikasını uzun saatler boyunca izlerken “*derin düşüncelere*” (*Contemplation*) daldığını ve Kuzey Denizi manzarasının yansıttığı huzur ve berraklığın kendisi için ilham kaynağı olduğunu söylemiştir. Eser durmaksızın birbiri ardına devam eden, sanki üç değişik ruh halini betimler. Parçanın girişinde 1.viyolanın kuvvetli girişine 2.viyola kuvvetli pizzicato^U akor ile katılıp hızlı bir şekilde decrescendo^V yaparak, dinleyicinin notada yazan ritimleri neredeyse anlayamayacakları şekilde, adeta birbirlerine gös-

^U Pizzicato: Teli parmakla çekerek ses elde etmek.

^V Decrescendo: Sesin kuvvetini azaltarak

terdikleri hoşgörüyü, içsel bir sohbete başlarlar. Bu Yun'un dahiyane yazım tekniğinin doğal bir sonucudur. Parça dört beş dakika kadar iniş çıkışların, glissandoların ve ana tonda kalarak yapılan parmak vibratolarının yardımıyla, ritimlerin anlaşılır duyulmamasına dikkat edilerek muhteşem bir "akış" ile devinimine devam eder. İkinci ruh haline geçiş aniden gerçekleşir. Bu kısma her iki viyolanın da kuvvetle çalınan ama her zaman birbirine saygıyla izin vererek sürdürdüğü bir diyalog hakimdir. Üçüncü aşama dinleyiciyi tekrar huzura erdiren bir ruh halini yansıtan müzikal örgü sayesinde sonlanır. Eserin ilk seslendirilişi

9 Ekim 1988'de Berlin Filarmoni Orkestrası'nın Oda Müziği Sahnesi'nde Eckard Schloifer ve Brett Dean'in katılımlarıyla, Türkiye'deki ilk seslendirilişi ise 2 Aralık 2011'de Tuba Özkan ve Siegfried Führlinger'in katılımlarıyla 'Mersin Üniversitesi Prof. Dr. Uğur Oral Kültür Merkezinde' gerçekleşmiştir.

Isang Yun, gerek özgürlükçü, savaş karşıtı duruşu, hoşgörülü tavırları ve yenilikçi, entelektüel, araştırmacı kişiliğiyle, gerek çalışkanlığı ve üretkenliğiyle adını 20. yüzyıla altın harflerle yazdırmış, çok önemli bir bestecidir. Araştırmalarım sonucu kanaatim: Ülkesindeki savaş yıllarının zor şartları altında ve Almanya'da geçirdiği dönem boyunca, her zaman vatanına özlem çekerek üzüntü içinde yaşaması, vatan haini olduğu gerekçesiyle kaçırılıp mahkum edilmesi gibi olumsuz koşullara rağmen Isang Yun'un ilkelerinden vazgeçmeden, o dönemdeki akımları ve batı müziği kurallarını çok iyi özümseyerek, geleneklerinden hiçbir zaman kopmadan kendi tarzını oluşturabilmiş, tarzı ve üretkenliğiyle saygınlık kazanmış bir besteci olduğunu söyleyebilirim.

Her sanatçı için örnek bir duruş sergileyen Isang Yun'un müziğine, genç meslektaşlarımın ve ülkemizdeki müzik kurumlarının, bu değerli bestecinin eserlerini seslendirerek, hak ettiği ilgiyi göstermelerini dilerim.

KAYNAKLAR

¹ FELICIANO Francisco F. , (1983). "Four Asian Contemporary Composers: The Influence of Tradition in their Works" Quezon City: New Day Publishers..

² RINSER Luise, (1977). 'Isang Yun: Der Verwundete Drache', S. Fisher, Verlag GmbH, s.23.

³ CHOI Yulee, (1992). The Problem of Musical Style: Analysis of Selected Instrumental Music of the Korean-Born Composer ISANG YUN, s. 143, New York University.

⁴ CHUN Sung Hwan, (March 1989). "Yun Isang", YesongDong-a, s. 459.

⁵ GROUT Donald Jay, (1988). "A History of Western Music", New York, W. W. Norton & Co. s. 865.

⁶ RINSER Luise, (1997). "Verwundete Drache", s. 95.

⁷ LEE Bjong, (7 Aug. 1988). 'I have East German Citizenship but I am a Korean', CHUGAN HANGUK, 21-23

⁸ The Korean Herald, (5 March 1989). 'Yun I-Sang Events in Seoul Canceled', Culture 9.

⁹ CAPRA Fritjof, (1975). 'The Tao of Physics', Bentam New Age Books, s.175-176.

¹⁰ KIM Je Chang, (1986). 'The Study of Isang Yun's Work' "Gagok": Comparison of Korea Traditional Music Gagok.

INTERNET KAYNAKLARI

Isang Yun (His Music and Methods of Expression)

http://en.wikipedia.org/wiki/Finger_vibrato (Erişim tarihi: 28.02.2012)

http://en.wikipedia.org/wiki/Isang_Yun (Erişim tarihi: 03.03.2012)

www.boosey.com/pages/cr/composer/composer_main.asp?composerid=2698& (Erişim tarihi: 07.03.2012)